

Õiguskantsler

Teie 30.04.2026 nr

Meie 30.06.2026 nr 7-4/261153/2605537

Äriühingute ühise esindusõiguse arvestamine riigi e-teenuste kasutamisel

Lugupeetud [ ]

Küsisite õiguskantslerilt, kas Maksu- ja Tolliameti (MTA) ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) infosüsteemid võimaldavad ühise esindusõigusega äriühingutel kasutada riigi e-teenuseid kooskõlas äriregistrisse kantud esindusõiguse korraga. Samuti palusite hinnata, kas riik võib lugeda menetluskohanduse kättetoimetatuks, kui dokumendi saajal ei ole e-teenuste infosüsteemile tegelikku ligipääsu.

Täna Teid, et sellele küsimusele tähelepanu juhtisite. Riigi e-teenused peavad võimaldama inimestel ja äriühingutel oma õigusi tegelikult kasutada.

Teie avaldus puudutab osaliselt konkreetset maksumenetlust ja selles tehtud otsuse kättetoimetamist. Praegu käib kohtuvaidlus selle üle, kas maksuhaldur on õiguspäraselt lähtunud äriregistri kannetest juhatuse liikmete kohta ning kas maksuotsuse kättetoimetamine ja sellega seotud õiguslikud tagajärjed vastavad seadustele (haldusasi nr 3-25-2999 on Tallinna Ringkonnakohtu menetluses). Õiguskantsler ei saa avaldada arvamust, mis võiks mõjutada pooleliolevat kohtuasja. Seetõttu jätan avalduse MTA konkreetset tegevust puudutavas osas läbi vaatamata ([õiguskantsleri seaduse](#) § 25 lg 2).

Infosüsteemi tehnilised võimalused

Tõstasite ka üldisema küsimuse, kas riigi infosüsteemid peavad arvestama äriühingu ühist esindusõigust ning millised võimalused peavad olema tagatud, kui konkreetne infosüsteem seda tehniliselt ei võimalda.

Kui äriregistrisse on kantud äriühingute ühine esindusõigus, peab riik seda arvestama. [Äriseadustiku](#) § 181 lõike 1 järgi võib osaühingut üldjuhul kõigis õigustoimingutes esindada iga juhatuse liige, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud, et juhatuse liikmed või mõned neist võivad esindada osaühingut ühiselt. Kolmandate isikute suhtes kehtib ühine esindus ainult siis, kui see on kantud äriregistrisse. [Tsiiviilseadustiku üldosa seaduse](#) (TsÜS) § 34 lõike 3 mõtte kohaselt on registrikandel kolmandate isikute, sealhulgas riigi jaoks õiguslik tähendus.

Ühine esindusõigus kehtestatakse sageli selleks, et vältida kahju, mida äriühingule võib tekitada ühe juhatuse liikme eksimus või võimalik pahatahtlik käitumine. Ühine esindusõigus tähendab, et toimingud, mida tehakse äriühingu nimel ja millel on õiguslikud tagajärjed, peavad olema tehtud nende isikute teadmisel ja osavõtul, kelle kohta selline esindusõiguse kord on äriregistrisse kantud. Samas lubab seadus, et äriühingu igapäevase asjaajamise paindlikumaks korraldamiseks saavad ühise esindusõigusega juhatuse liikmed volitada üht või mitut enda

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

hulgast tegema kindlaid tehinguid või kindlat liiki tehinguid (TsÜS § 34 lõike 2 teine lause). Ka selline volitus peab järgima esindusõiguse korda.

Riigi infosüsteem ei pea alati tehniliselt võimaldama kõiki esindusõiguse erisusi. Küll aga peab haldusorgan tagama, et ühise esindusõigusega äriühingul oleks tegelikult ja arusaadavalt võimalus teha vajalik toiming seaduspäraselt. Toimima peab ka alternatiivne lahendus ning äriühingule ei tohi panna ebamõistlikku koormust. Peale selle peab haldusorgan süsteemi kasutajale selgitama, kuidas sellisel juhul õiguspäraselt toimida.

Riigikohus on leidnud, et iseteeninduskeskkond ei pea tingimata võimaldama kõiki menetluslikke erijuhte, kuid haldusorgan peab tagama, et isikule lubatud alternatiivne lahendus toimib (Riigikohtu halduskolleegiumi 24.03.2025 otsus asjas nr [3-23-462/20](#)). Samuti peab isikule olema arusaadav, kuidas seda võimalust kasutada.

MTA e-teeninduse keskkonnas saab ühise esindusõigusega juriidilise isiku nimel e-teenuseid kasutada juhatuse liikmete ühiselt volitatud esindaja, kellele antakse keskkonnale juurdepääs. MTA ei anna ühise esindusõigusega juhatuse liikmetele e-teenuste kasutamise õigusi automaatselt. Volitatud esindaja saab vajaduse korral anda teistele isikutele uusi juurdepääsuõigusi (vt [Pääsuõiguste andmine ja lõpetamine | Maksu- ja Tolliamet](#)).

Küsisime TTJA-lt selgitusi järelevalve infosüsteemi kohta. TTJA kinnitas, et järelevalve infosüsteem ei erista praegu automaatselt ainuesindusõigust ja ühist esindusõigust. Infosüsteem kontrollib isiku seost juriidilise isikuga, kuid ei kontrolli, kas äriregistrisse on kantud esindusõiguse erisus. Infosüsteem ei võimalda praegu ka sellist kinnitusringi, kus üks juhatuse liige algatab toimingut ja teine kinnitab selle infosüsteemis.

See tähendab, et järelevalve infosüsteemi praegune tehniline lahendus on ühise esindusõiguse arvestamise seisukohalt puudulik. Kui süsteem võimaldab ühise esindusõigusega juhatuse liikmel teha äriühingu nimel õigusliku tähendusega toiminguid üksinda, võib see olla vastuolus ühise esindusõiguse eesmärgiga. Andmete vaatamine ei ole üldjuhul samasuguse õigusliku tähendusega nagu taotluse esitamine, andmete muutmine või volituse andmine. Kui toiminguga võivad kaasneda äriühingule õiguslikud tagajärjed, peab toiming vastama äriregistrisse kantud esindusõiguse korrale.

TTJA selgitas, et ühise esindusõiguse järgimine tagatakse praegu töökorralduslikult. Õigusliku tähendusega toimingute tegemisel kontrollib menetleja vajaduse korral äriregistrist, kas pöördumise teinud või taotluse esitanud isikul on õigus äriühingut üksi esindada. Kui esineb esindusõiguse erisus, palub menetleja esitada ühise esindusõiguse korrale vastava kinnituse, taotluse või volituse. Kui järelevalve infosüsteemis on äriühingu nimel tehtud toiming ühist esindusõigust järgimata, saab isik sellest TTJA-le teada anda ja paluda toimingut kinnitamine või selle alusel edasiste menetlustoimingute tegemine peatada. Toiming peatatakse seni, kuni esitatud on ühise esindusõiguse kohane kinnitus. See tähendab, et tuleb esitada kõigi vajalike esindajate digiallkirjastatud dokument.

Seega saab ühise esindusõigusega äriühing teha õigusliku tähendusega toimingut kõigi vajalike esindajate digiallkirjastatud dokumendi alusel ning sellisel juhul kontrollib esindusõigust TTJA ametnik.

TTJA teatas, et koostab menetlejatele juhise esindusõiguse kontrollimiseks. Samuti avaldab TTJA järelevalve infosüsteemi avalehel ettevõtjale info selle kohta, et infosüsteem ei tuvasta esindusõiguse erisusi. Selles teates selgitatakse kasutajale, et kui ühise esindusõigusega äriühing soovib teha õigusliku tähendusega toiminguid, palub TTJA ametnik esitada kõigi esindusõigusega isikute allkirjastatud taotluse või nõuetekohase digitaalselt allkirjastatud volikirja.

Peab seda vajalikuks ja asjakohaseks abinõuks. Ühise esindusõigusega äriühing peab infosüsteemi kasutades aru saama, et süsteem ei arvesta praegu automaatselt ühist esindusõigust ning et õiguspäraseks toimimiseks tuleb esitada kõigi vajalike esindajate digiallkirjastatud dokument.

TTJA selgitas veel, et püsivam lahendus on kavandatud uue infosüsteemi Tarvik kaudu. Selle arendamisel kasutatakse lahendust, mis võimaldab eristada ainuesindusõigust ühisest esindusõigusest. TTJA selgituse kohaselt viiakse praegu järelevalve infosüsteemis tehtavad toimingud järk-järgult Tarvikusse üle ning täielik üleminek võib toimuda aastatel 2028–2030.

Kokkuvõttes leian, et järelevalve infosüsteemi praegune tehniline lahendus ei ole ühise esindusõiguse arvestamiseks piisav. TTJA on seda puudust möönnud. Samas on TTJA selgitanud, et puudus korvatakse töökorralduslikult: esindusõigust kontrollitakse vajaduse korral käsitsi, ühise esindusõigusega äriühingult küsitakse kõigi vajalike esindajate digiallkirjastatud dokumenti ning vaidluse või põhjendatud kahtluse korral saab toimingut kinnitamise peatada. TTJA-l tuleb tagada, et juhised ja kasutajatele mõeldud selgitus võetakse tegelikult kasutusele ning et ametnikud neid järgivad.

Loodan, et neist selgitustest on abi.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (avaldaja andmeteta)